

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-10-10 Nr. NV-2450

ĮSTATYMU PROJEKTAI Nr.: TAP-23-1406 TAIS-23-14255(2)		DĖL VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 PAKEITIMO ĮSTATYMO, VALSTYBĖS POLITIKŲ IR VALSTYBĖS PAREIGŲNŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1904 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2012 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 59 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1985 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1731 PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, KURIŲ SAVININKĖ AR DALININKĖ, TURINTI DAUGIAU NEGU PUSĘ BALSŲ VISUOTINIAME DALININKŲ SUSIRINKIME, YRA VALSTYBĖ AR SAVIVALDYBĖ, VADOVŲ IR DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP <i>VšĮ DU – 2023-09-26</i> <i>BĮDU pristatymas – 2023-10-03</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMOS PROBLEMOS

Projektais siekiama:

- **įgyvendinti valstybės tarnybos II etapą ir užtikrinti kuo vieningesnę viešojo sektoriaus atlygio politiką, t.y. biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas priartinti prie valstybės tarnybos sektoriaus, suteikti vadovams žymiai daugiau įgaliojimų ir kt.;**
- **peržiūrėti biudžetinių įstaigų darbuotojų minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, kad nebūtų mažesni už MMA (nuo 2024-01-01 MMA – 924 Eur), ir susieti su nauju pareiginės algos baziniu dydžiu (nuo 2024-01-01 BD – 1785,40 Eur);**
- **įgyvendinti Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030), Vyriausybės programos įgyvendinimo plane ir Lietuvos švietimo ir mokslo šakos kolektyvinėse sutartyse numatytas nuostatas (kad vidutinis mokytojų darbo užmokestis 2024 m. pabaigoje sudarytų 130 proc. šalies VDU; kitų švietimo darbuotojų darbo užmokestis augtų tais pačiais tempais; mokyklos vadovo algos koeficientas būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą; būtų sulyginotos mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų darbo laiko normos ir kt.);**
- **įstatymu reglamentuoti viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė (toliau – viešojo įstaiga), vadovų darbo apmokėjimą (dabar nustatytas Vyriausybės nutarimu) ir užtikrinti jiems konkurencingą atlygį, taip pat numatyti viešųjų įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas (būtų taikomas 271 Vsl; 13 tūkst. darbuotojų).**

Problemoms aiškios, aktualios, būtinos spręsti, pagrįstos duomenimis, atliepia valstybės tarnybos pertvarkos viziją.

PROBLEMŲ SPRENDIMO PRIEMONĖS

BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYME¹ (nauja redakcija):

¹ Įstatymas **netaikomas**: 1) valstybinių mokslinių tyrimų institutų, veikiančių kaip biudžetinės įstaigos, vadovams, vadovo pavaduotojams, moksliniams sekretoriams, mokslo darbuotojams ir kitiems tyrėjams; 2) LR diplomatinėjų atstovybių, konsulinėjų įstaigų, atstovybių prie tarptautinių organizacijų, specialiųjų misijų darbuotojams; 3) asmenims, su kuriais LR užsienio reikalų ministerija sudaro delegavimo sutartis pagal Asmenų delegavimo į tarptautines ir ES institucijas ar užsienio valstybių institucijas įstatymą; 4) vystomojo bendradarbiavimo projektuose dalyvaujantiems darbuotojams; 5) pagal biudžetinės įstaigos sudarytas bendradarbiavimo sutartis su tarptautinėmis ar ES teisės aktais įsteigtomis institucijomis veikloje dalyvaujantiems darbuotojams; 6) gydytojams rezidentams, gydytojams odontologams rezidentams ir veterinarijos gydytojams rezidentams; 7) komisijų nariams – valstybės tarnautojams, teisėjams, prokurorams, kitiems valstybės pareigūnams, taip pat kitiems komisijų nariams, jei specialiuose įstatymuose nenurodyta, kad jų darbas apmokamas šio įstatymo nustatyta tvarka.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- **Nustatoma, kad biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokestį sudaro:** 1) pareiginė alga; 2) priemokos; 3) vienkartinė pinigine išmoka; 4) mokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, darbą, kai yra nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų, budėjimą; 5) kintamoji dalis, jeigu ji numatyta kolektyvinėje sutartyje arba darbo apmokėjimo sistemoje.
- **Pareiginės algos koeficientai susiejami su nuo 2024-01-01 įsigaliosiančiu pareiginės algos baziniu dydžiu (BD – 1785,40 Eur). Darbuotojams nustatoma tik minimali koeficiento riba, įstaigos vadovui – minimali ir maksimali koeficiento riba.** Darbuotojo maks. koeficientas negalės viršyti įstaigos vadovo maks. koeficiento, išskyrus atvejus, kai pareiginė alga didinama iki 100 proc. dėl trūkstančių profesijų trūkumo darbo rinkoje ar trenerių ir socialinių paslaugų srities darbuotojų kvalifikacinių kategorijų.

Biudžetinių įstaigų vadovų pareiginės algos koeficientai ir darbuotojų minimalūs pareiginės algos koeficientai (1 priedas)

Pareigybė	Pareigybės lygis	Koeficientai	Dydis Eur, bruto
Įstaigos vadovas	-	1,29–3,98	2303,2–7105,89
Įstaigos vadovo pavaduotojas	-	1,04	1856,8
Struktūrinio padalinio vadovas (ar kiti specialistai, turintys pavaldžių darbuotojų ar prilyginti vadovaujantiems darbuotojams)	A	0,88	1571,2
	B	0,83	1481,9
Struktūrinio padalinio vadovo pavaduotojas (ar kiti specialistai, turintys pavaldžių darbuotojų ar prilyginti vadovaujantiems darbuotojams)	A	0,83	1481,9
	B	0,72	1285,5
Specialistas	A	0,67	1196,2
	B	0,62	1106,9
Kvalifikuotas darbuotojas	C	0,57	1017,7

Nelieka biudžetinių įstaigų skirstymo į grupes pagal pareigybių kiekį, koeficientų diferencijavimo pagal vadovaujamo darbo patirtį ir (ar) profesinio darbo patirtį, atsisakoma mentorystės pareigybės.

Pareigybių skaičių ir pareigybių sąrašą, naudodamasis ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintu Lietuvos profesijų klasifikatoriaus kodu ir pritaikydamas profesijos pavadinimą konkrečiai pareigybei įvardyti, nustatys įstaigos vadovas, konsultuodamasis su darbuotojų atstovais.

A1 lygio pareigybių pareiginės algos koeficientai didinami 20 proc. (išskyrus biudžetinių įstaigų vadovus). Socialinių paslaugų srities darbuotojų minimalūs pareiginės algos koeficientai didinami 21 proc.

Nustatant pareiginę algą, papildomai įvertinamas nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių kultūros ir meno įstaigų aukščiausio profesinio meninio lygio kultūros ir meno darbuotojų nacionaliniu ir tarptautiniu mastu įgytas pripažinimas, tam tikrų profesijų atstovų trūkumas darbo rinkoje, trenerių ar socialinių paslaugų srities darbuotojų aukšta kvalifikacinė kategorija, nustatyta pagal tam tikrai darbuotojų grupei keliamus kvalifikacinius reikalavimus.

Patikslinami kriterijai, kuriais remiantis gali būti nustatomi pareiginės algos koeficientai, t. y. darbo patirtis, išsilavinimas, veiklos sudėtingumas, atsakomybės ir savarankiškumo lygis, papildomų įgūdžių ar žinių, svarbių einamoms pareigoms, turėjimas, darbo sąlygos ir pan. Koeficientai galės būti keičiami darbo apmokėjimo sistemoje numatytais atvejais.

• **Keičiamas pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo reglamentavimas, numatant:**

- ✓ mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, auklėtojų, koncertmeisterių, akompaniatorių ir kitų pagalbos mokiniui specialistų pareiginės algos koeficientus 2024 metais nuo sausio 1 d. padidinti 10 proc., o nuo rugsėjo 1 d. – dar 10 proc. (palyginti su koeficientais, nustatytais iki 2023 m. gruodžio 31 d., bendras padidėjimas sudaro 21 proc.);
- ✓ mokyklų vadovų pareiginės algos koeficientus nuo 2024 m. sausio 1 d. padidinti 18,4 proc., nuo rugsėjo 1 d. – dar 10 proc. (palyginti su koeficientais, nustatytais iki 2023 m. gruodžio 31 d., bendras padidėjimas sudaro 30 proc.), kad mažiausias mokyklos vadovo pareiginės algos koeficientas 2024 m. būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą. Tuo pačiu dydžiu siūloma didinti ir mokyklų vadovų pavaduotojų, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, taip pat švietimo pagalbos įstaigų vadovaujančių darbuotojų pareiginės algos koeficientus;
- ✓ padidinti (ne daugiau, nei didinami pareiginės algos koeficientai) pedagoginių darbuotojų darbo laiko normas (netiesioginio darbo valandų skaičių), jei jos nesiekia 36 val. per savaitę, siekiant mažinti disproporcijas tarp skirtingų pedagoginių darbuotojų darbo laiko normų (siekiama palaipsniui priartėti prie vienodos 36 val. darbo

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

laiko normos);

- ✓ nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. 1 valanda padidinti mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, netiesioginio darbo valandų skaičių, atitinkamai sumažinant tiesioginio darbo valandų skaičių (nekeičiant bendros 36 val. darbo laiko normos), kad ankstyvojo ugdymo mokytojai turėtų daugiau laiko pasirengti veikloms. 2024 m. planuojama minėtų mokytojų netiesioginiam darbui skirti iš viso 6 val. iš 36 val. per savaitę.
- **Priemonų rūšys tokios pat, kaip ir Valstybės tarnybos įstatyme** (už pavadavimą, kai raštu pavedama laikinai atlikti kitos pareigybės funkcijas; už papildomų užduočių, suformuluotų raštu, atlikimą, kai dėl to viršijamas įprastas darbo krūvis arba kai atliekamos pareigybės aprašyme nenumatytos funkcijos; už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, kai yra padidėjęs darbų mastas, atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, bet neviršijama nustatyta darbo laiko trukmė). **Min priemoka – ne mažiau 10 proc. pareiginės algos, maks. suma – 80 proc.**
- **Darbo apmokėjimo sistema nustatoma kolektyvinėje sutartyje.** Kai nėra tai nustatančios kolektyvinės sutarties, darbo apmokėjimo sistemą nustato biudžetinės įstaigos vadovas ir paskelbia viešai įstaigos interneto svetainėje. Darbo apmokėjimo sistema nustatoma atsižvelgiant į Vyriausybės patvirtintas rekomendacijas.
- **Keičiama kasmetinio veiklos vertinimo tvarka** (kaip ir naujajame Valstybės tarnybos įstatyme). Bus vertinama biudžetinės įstaigos darbuotojo kompetencija ir pasiekti rezultatai. Tiesioginis vadovas darbuotojo veiklą galės įvertinti kaip: 1) *viršijančią lūkesčius* (ne mažiau kaip 0,06 didesnis koeficientas, o mokyklos vadovui, jo pavaduotojui ugdymui, mokyklos ugdymą organizuojančio skyriaus vedėjui, švietimo pagalbos įstaigos vadovui, jo pavaduotojui ir švietimo pagalbos įstaigos skyriaus vedėjui, kurių darbas laikomas pedagoginiu, – ne didesnis negu 1,4), arba galės būti taikomos skatinimo priemonės ar perkėlimas į aukštesnes pareigas); 2) *atitinkančią lūkesčius* (teisinė padėtis nesikeičia ir vertinimas baigtas); 3) *iš dalies atitinkančią lūkesčius* (teisinė padėtis nesikeičia, nustatomas kvalifikacijos tobulinimas); 4) *neatitinkančią lūkesčių* (ne mažiau kaip 0,06 ir ne daugiau kaip 0,18 mažesnis koeficientas, o mokyklos vadovui, jo pavaduotojui ugdymui, mokyklos ugdymą organizuojančio skyriaus vedėjui, švietimo pagalbos įstaigos vadovui, jo pavaduotojui ir švietimo pagalbos įstaigos skyriaus vedėjui, kurių darbas laikomas pedagoginiu, – 0,1 mažesnis koeficientas, arba galės būti perkeltas į žemesnes pareigas, arba galės būti sudaromas 2-6 mėn. trukmės darbuotojo veiklos gerinimo planas, kurio neįvykdžius gali būti atleistas iš pareigų). Taip pat numatomi galimi neeilinio vertinimo atvejai ir vertinimo sąlygos, bei kasmetinio ir neeilinio veiklos vertinimo apskundimo tvarka. Darbuotojų veiklos vertinimo ypatumai taip pat galės būti nustatomi kolektyvinėse sutartyse arba darbo apmokėjimo sistemose.
- **Skatinimo priemonės** (kaip ir naujame Valstybės tarnybos įstatyme) (1-2 pareiginių algų dydžio piniginė išmoka už asmeninį išskirtinį indėlį įgyvendinant įstaigai nustatytus tikslus arba pasiektus rezultatus ir įgyvendintus uždavinius (ne dažniau kaip 2 k. per metus); suteikiama iki 5 mokamų papildomų poilsio dienų (ne daugiau kaip 10 per metus); vienkartinė piniginė išmoka Vyriausybės nustatyta tvarka; finansuojamas kvalifikacijos tobulinimas ne didesne kaip biudžetinės įstaigos darbuotojo vienos pareiginės algos dydžio suma per metus; padėka (gali būti ir kartu su kitomis priemonėmis). Kolektyvinėje sutartyje arba vietiniuose norminiuose teisės aktuose galės būti numatytos kitokios darbuotojų skatinimo priemonės.
- **Reglamentuojamas komisijų narių atlygis** už vieną komisijos posėdyje dirbtą valandą atsižvelgiant į komisijos veiklos pobūdį: jeigu priima privalomus vykdyti sprendimus – 0,005–0,011 BD; jei priima rekomendacinio pobūdžio sprendimus (teikia išvadą, pasiūlymus) – 0,004–0,01 BD. Už pasirengimą komisijos posėdyje nagrinėti vieną paraišką, pareiškimą, prašymą ar skundą, eksperto išvados parengimą mokamas 0,008–0,04 BD. Komisijos pirmininkui (o kai jo nėra, – komisijos pirmininko pavaduotojui) už kiekvieną komisijos posėdį papildomai mokama 30 proc. faktiškai apskaičiuoto atlygio. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į komisijos veiklos pobūdį, nustato konkretų komisijos narių atlygio dydį ir jo mokėjimo tvarką.

Kartu teikiami lydimieji įstatymų projektai:

- ✚ **Valstybės tarnybos įstatymas** papildomas nuostata, pagal kurią iš pareigų atleidžiamam valstybės tarnautojui, kurio pareigybė neatitinka valstybės tarnautojo sąvokos, ir toje pačioje institucijoje su juo sudarant darbo sutartį, *būtų išsaugoma jo teisė į nepanaudotas kasmetinių atostogų dienas (ne daugiau kaip už 3 tarnybos metus, išskyrus atvejus, kai faktiškai negalėjo jomis pasinaudoti)*, kurios suteikiamos pagal Darbo kodekso nuostatas. Darbuotojui, pradėjusiam darbą pagal darbo sutartį, kasmetinės atostogos suteikiamos pagal Darbo kodekso nuostatas, išsaugant iki tol įgytą darbo stažą toje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje.
- ✚ **Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatyme** patikslinama taikymo sritis, išbraukiant Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotoją, kadangi jis nėra valstybės pareigūnas ir jo atlyginimas negali būti reguliuojamas šio įstatymo nustatyta tvarka.
- ✚ **Švietimo įstatyme** patikslinamos veiklos vertinimo sąvokos (vietoj „labai gerai“ ir „gerai“ - „viršijanti lūkesčius“ ir „atitinkanti lūkesčius“).
- ✚ Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-1731 pripažįstamas netekusiu galios.

VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, KURIŲ SAVININKĖ AR DALININKĖ, TURINTI DAUGIAU NEGU PUSĖ BALSŲ VISUOTINIAME DALININKŲ SUSIRINKIME, YRA VALSTYBĖ AR SAVIVALDYBĖ, VADOVŲ IR DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYME²:

- Atsisakoma galiojančio viešųjų įstaigų skirstymo į 4 kategorijas (pagal veiklos pobūdį, sprendimų galiojimo ribas, veiklos mastą ir kt.) ir **nustatomos 2 kategorijos**:
 - ✓ **I kategorijos – viešosios įstaigos, kurios turi viešojo administravimo įgaliojimus** (14 įstaigų);
 - ✓ **II kategorijos – kitos viešosios įstaigos** (257 įstaigos).

Viešosios įstaigos kategoriją nustatys visuotinis dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininkė, arba savivaldybės meras rašytiniu sprendimu, atsižvelgdami į įstaigos veiklos pobūdį.

- Pareiginės algos koeficientai susiejami su nauju pareiginės algos (atlyginimo) baziniu dydžiu (1785,4 Eur).
- Viešosios įstaigos vadovo darbo užmokestį sudarys:**

- **pareiginė alga. Išplečiami pareiginės algos koeficientų rėžiai ir viršutinės koeficientų ribos** – viešųjų įstaigų, kurios turi viešojo administravimo įgaliojimus, vadovams nustatomas pareiginės algos dydis nuo 3570,8 Eur iki 6963,06 Eur (šiuo metu aukščiausias tokių įstaigų vadovų vidutinis atlyginimas – 3255,5 Eur), o viešųjų įstaigų, kurios teikia viešąsias paslaugas, vadovams – nuo 1963,94 Eur iki 5356,2 Eur:

Įstaigos kategorija	Nutarime numatyti pareiginės algos dydžiai 2023 m., EUR, bruto	Nustatomas pareiginės algos dydis projekte įstaigų, kurios teikia viešąsias paslaugas, vadovams, EUR, bruto	Nustatomas pareiginės algos dydis projekte įstaigų, kurios turi viešojo administravimo įgaliojimus, vadovams, EUR, bruto
I	2 473,8 – 2 976	1 963,94 – 5 356,2 (koefic. 1,1 – 3)	3 570,8 – 6 963,06 (koefic. 2 – 3,9)
II	2 213,4 – 2 473,8		
III	1 953 – 2 213,4		
IV	1 655,4 – 1 953		

- **papildoma darbo užmokesčio dalis** (priklauso nuo užsibrėžtų viešosios įstaigos veiklos tikslų įgyvendinimo ir (arba) įstaigos vadovui numatytų užduočių įvykdymo) **negalės viršyti 30 proc. įstaigos vadovui praėjusiais finansiniais metais išmokėtos pareiginės algos ir bus išmokama vieną kartą**, pasibaigus metams (I kategorijos viešosios įstaigos vadovas maksimaliai galės gauti metinę 25 067,02 Eur papildomą darbo užmokesčio dalį, II kategorijos – 19 282,32 Eur)³.
- **premija** (skiriama vadovui už išskirtinį jo indėlį įgyvendinant viešosios įstaigos tikslus arba pasiektus papildomus išskirtinius rezultatus) **iki 4 vadovo pareiginės algos dydžių** (dabar 1 mėnesinės algos pastoviosios dalies dydžio) **ir bus išmokama vieną kartą**, pasibaigus metams (I kategorijos viešosios įstaigos vadovas maksimaliai galės gauti 27 852,24 Eur o, II kategorijos – 21 424,8 Eur premiją).
- **priemokos** (už pavadavimą; už papildomų užduočių, suformuluotų raštu, atlikimą; už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą). **Min priemoka – ne mažiau 10 proc. pareiginės algos, maks. suma – 80 proc., t.y. I kategorijos viešosios įstaigos vadovas su maksimalia galima pareigine alga ir maksimalia priemokų suma, maksimaliai galės gauti 12 533,51 Eur per mėn., o II kategorijos – 9 641,16 Eur).**
- **mokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, budėjimą** (DK nustatyta tvarka).

Papildomos darbo užmokesčio dalies dydį, premiją, priemokas skirs viešosios įstaigos visuotinis dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininkė, arba savivaldybės meras.

- Nustatomos tam tikros viešųjų įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygos:**

- **Darbuotojų darbo užmokestį sudarys:** 1) pareiginė alga; 2) priemokos; 3) mokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, budėjimą; 4) premijos, skiriamos siekiant skatinti darbuotoją už veiklos rezultatus, mokamos pagal darbovietėje taikomą darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą; 5) kitos darbo užmokesčio

² Įstatymas **netaikomas**: 1) valstybinėms aukštosioms mokykloms; 2) valstybiniams mokslinių tyrimų institutams, veikiantiems kaip viešosios įstaigos; 3) asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė.

³ **Pagal dabar galiojanti reguliavimą, VŠĮ vadovo pareiginės algos dydis gali būti padidinamas iki 75 proc., jei įstaiga vykdo veiklą, skatinančią inovacijas, verslumą, verslo plėtrą ir investicijų pritraukimą, teikia metodinę pagalbą dėl nacionalinių plėtros programų portfelio bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų ar atlieka su valstybės valdomų įmonių valdymo politikos įgyvendinimu susijusias funkcijas. Mėnesinės algos kintamoji dalis negali viršyti 50 proc. vadovui nustatytos mėnesinės algos pastoviosios dalies.**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

dalys, jei jų taikymas nustatytas įstaigos darbuotojų darbo apmokėjimo sistemoje.

- Darbuotojų **darbo apmokėjimo sąlygos nustatomos įstaigoje patvirtintoje darbuotojų darbo apmokėjimo sistemoje** (vadovaujantis Darbo kodekso nuostatomis).
- Darbuotojų **pareiginė alga nustatoma iš darbuotojų darbo apmokėjimo sistemoje pareigybei nustatyto pareiginės algos koeficientų intervalo** (minimalus – už nekvalifikuotą darbą ne mažiau MMA, o už kvalifikuotą darbą – nemažiau 1,1 MMA; maksimalus koeficientas negali viršyti vadovo maks. algos koeficiento, išskyrus atvejus, kai pareiginė alga didinama iki 100 proc. dėl trūkstamų profesijų trūkumo darbo rinkoje).
- **Priemokos** (nuo 10 iki maks. 80 proc.): už pavadavimą; už papildomų užduočių, suformuluotų raštu, atlikimą; už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą. Priemokos dydį nustato darbuotoją į pareigas priimančias asmuo.
- **Už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, budėjimą** mokama Darbo kodekso nustatyta tvarka. Darbdavio lygmens ir darbovietės lygmens kolektyvinėje sutartyje galės būti numatytos palankesnės darbuotojų apmokėjimo sąlygos.

ĮGYVENDINIMAS

Įstatymai **įsigaliotų 2024 m. sausio 1 d.** Iki įsigaliojimo SADM ir ŠMSM turės parengti įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos pastovioji dalis kartu su 2023 m. nustatyta kintamąja dalimi turės būti perskaičiuojama, koeficientą apvalinant iki šimtųjų dalių darbuotojo naudai. Įstaigų vadovai turės peržiūrėti ir pakeisti darbuotojų darbo apmokėjimo sistemas.

Viešosios įstaigos dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininkė, arba savivaldybės meras iki įstatymo įsigaliojimo turės nustatyti viešosios įstaigos kategoriją, pagal tai parengti ir patvirtinti vadovų darbo apmokėjimo sistemas. Vadovas turės patvirtinti arba peržiūrėti ir pakeisti darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą. Jei viešosios įstaigos vadovui nebuvo nustatyti konkretūs įstaigos veiklos tikslai, vadovo užduotys, veiklos rodikliai, visuotinis dalininkų susirinkimas arba viešosios įstaigos savininkė, arba savivaldybės meras šiuos rodiklius turės nustatyti iki 2024-01-31.

Valstybės biudžeto **lėšų poreikis biudžetinių įstaigų darbuotojų algoms** numatytas 2024 m. valstybės biudžeto projekte:

- minimaliesiems pareiginės algos koeficientų dydžiams padidinti (dėl MMA augimo) – **apie 38,6 mln. Eur**;
- mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, švietimo įstaigų vadovų ir kitų pedagoginių darbuotojų pareiginėms algoms didinti – **219,2 mln. Eur**. 2025 m. ir vėliau – po 329,8 mln. Eur per metus;
- mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nekontaktinių valandų skaičių etate padidinti – **13,8 mln. Eur**, 2025 m. ir vėliau – po 21,7 mln. Eur per metus.

Viešųjų įstaigų darbuotojų algoms papildomų valstybės biudžeto lėšų **nereikės** (projektu nėra didinamos pareiginės algos minimalios ribos (jos atitinka 2022 m. taikytą pareiginės algos pastoviosios dalies dydį), dalį lėšų VŠĮ užsidirba pačios).

STEBĖSENA

Viešųjų įstaigų darbo apmokėjimo stebėseną atliks Viešojo valdymo agentūra, kuriai yra numatytos funkcijos, susijusios su informacijos apie viešųjų įstaigų valdyseną kaupimu ir analize. Rodiklių rinkinys šiuo metu yra rengiamas bendradarbiaujant su EBPO ekspertais.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimą reglamentuojantis įstatymų paketas buvo derintas du kartus su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Finansų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Kultūros ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Teisėjų taryba, Nacionaline teismų administracija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“, Respublikine jungtine profesine sąjunga, Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“, Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga, Lietuvos švietimo ir mokslo profesinė sąjunga, Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinė sąjunga, Švietimo ir mokslo profesinė sąjunga „Solidarumas“. Profesinių sąjungų pateiktoms pastaboms aptarti buvo organizuoti papildomi susitikimai.

Pakartotinio derinimo metu gautos TM, URM, KAM, Nacionalinės teismų administracijos ir profesinių sąjungų (Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos, Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos, Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinės sąjungos) pastabos ir pasiūlymai. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikta derinimo pažyma.

Profesinės sąjungos (LPSK, JRPS) kelia klausimą dėl principo, kad kiekvienas biudžetinės įstaigos vadovas galės

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

spręsti kokiais kriterijais vadovaujantis ir kokio dydžio darbo užmokestį nustatyti kiekvienam atskiram darbuotojui, atitiktis Konstitucijai; mano, kad įstatyme turi būti nustatyti aiškūs darbo apmokėjimo kriterijai ir sąlygos; norėtų ne konsultavimosi su darbuotojų atstovais, o įpareigojimo darbo apmokėjimo tvarką suderinti su profsąjungomis; siūlo numatyti premiją už pasiektus darbo rezultatus; netenkina darbo stažo kriterijaus atsisakymas; nepitaria naujai veiklos vertinimo tvarkai (siūlo neatsisakyti metinių veiklos užduočių, viršijant lūkesčius koeficientą kelti privalomai, atitikus lūkesčius – numatyti koeficiento padidinimą, kai iš dalies atitinka lūkesčius – atsisakyti privalomo kvalifikacijos kėlimo, neeilinį vertinimą vykdyti tik esant darbuotojo sutikimui, padėką taikyti tik kartu su kitomis skatinimo priemonėmis); netenkina, kad socialinių paslaugų srities darbuotojų min koeficientai didinami 21 proc., o ne 30 proc. ir kt.).

Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinės sąjungos nuomone, įstaigų vadovų darbo apmokėjimo sistema įstatyme nekonkretizuojama ir tai sudaro sąlygas biudžetinės įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai piktnaudžiauti; švietimo pagalbos įstaigų vadovų, pavaduotojų ir skyrių vedėjų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus siūlo sieti ne su vadovaujamo darbo patirtimi (metais), bet su pedagoginio darbo stažu (metais); siūlo pakeisti švietimo pagalbos įstaigų vadovų ir pavaduotojų skaičiaus intervalus, priartinant juos prie realiai tarnybose esančių pareigybių skaičiaus; netenkina numatyta veiklos vertinimo tvarka.

Nacionalinė teismų administracija ir URM siūlo užtikrinti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, minimalių pareiginių algų koeficientų atitikimą valstybės tarnautojams nustatytiems minimaliems koeficientams.

TM siūlo numatyti nuostatas, kad ir pagal naują sistemą darbuotojams būtų užtikrinami jų teisėti lūkesčiai dėl kintamosios dalies (dirbė labai gerai – ne mažiau kaip 15 proc., dirbė gerai – ne mažiau kaip 5 proc.). Mano, kad būtų tikslinga kalbėti tik apie 5 proc. kintamosios dalies įtraukimą, perskaičiuojant darbo užmokestį (tiek dirbusiems gerai, tiek dirbusiems labai gerai). Tuo tarpu tiems asmenims, kurie dirbo labai gerai, 2024 metams garantuoti papildomą 10 pro. darbo užmokesčio padidėjimą.

URM taip pat kelia kintamosios dalies įskaičiavimo į pareiginės algos koeficientą ir teisėtų lūkesčių klausimą bei atkreipia dėmesį, kad numatant tokias pačias priemokų rūšis, kokios yra numatytos VTĮ ir nustatant minimalią (ne mažiau nei 10 proc. pareiginės algos) ir maksimalią (iki 80 proc.) priemokos ribą, galėtų atsirasti daugiau piktnaudžiavimų dėl didesnių priemokų skyrimo, kadangi metinis vertinimas nėra registruojamas VATARE, kur saugomos visos valstybės tarnautojų kasmetinės veiklos vertinimo anketos.

TM ir Nacionalinė teismų administracija kelia klausimą, kad perkeltas atostogas nesprenžiamas atostogų trukmės išsaugojimo klausimas ateityje, neaišku kaip tęsiamas teisės pasinaudoti atostogomis 3 metų termino skaičiavimas, kuriuo momentu atsiradusiomis būtų laikomos perkeltos kasmetinių atostogų dienos.

KAM neaiškus praktinis įgyvendinimas, kai darbuotojo veikla buvo įvertinta kaip neatitinkanti lūkesčių (jam gali būti nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas arba jis gali būti keliamas į kitas žemesnes pareigas) ir siūlo šias nuostatas suderinti su DK 45 str. nuostatomis, reglamentuojančiomis būtinųjų sąlygų keitimą darbdavio iniciatyva.

2023-10-09 gautos **Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabos** (mano, kad vienkartinė piniginė išmoka, atsižvelgiant į jos skyrimo pagrindus ir tikslą, turėtų likti skatinimo priemone, o ne tapti darbo užmokesčio sudėtine dalimi; vertinimo tvarkoje siūlo atsisakyti sąvokos „gali būti“, nes ši sąvoka vadovui nustato ne pareigą, o teisę, dėl ko vertinamo darbuotojo teisėti lūkesčiai tampa visiškai neapibrėžti; mano, kad vertinimo sistema ir tvarka neaiški, vertinimo kriterijai subjektyvūs ir individualaus vertinamojo pobūdžio, darbuotojui iš anksto neiškeliami ir raštu nesuformuluojami „lūkesčiai“, kuriuos jis turės atitikti, todėl paliekama terpė interpretacijoms, taip neužtikrinama vadovų / darbuotojų motyvacija bei jų pastangų objektyvus, nešališkas įvertinimas).

Viešųjų įstaigų vadovų ir darbuotojų darbo apmokėjimą reglamentuojantis įstatymo projektas svarstytas 2023 m. rugsėjo 26 d. tarpinstituciniame pasitarime ir patikslintas pagal LRVK Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome likusias nesuderintas suinteresuotų institucijų pastabas aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aušra Gratulevičienė

Socialinės politikos grupė, patarėja